

10. Ісповідник віри між сходом і заходом / Ярослав Пелікан / [пер. з англ. В. Ящун]. – К.: «Варта», 1994. – 304 с.
11. **Гриньох І.** Введення до творів кард. Йосифа, верховного архієпископа / Іван Гриньох – «Сучасність», 1988. – 210 с.
12. **Шевченко В.В.** Україна духовна: постаті, події, явища / В.В. Шевченко. – К.: Світ Знань, 2008. – 572 с.

УДК 101.8

О. П. Шаповал

НТУУ «Київський політехнічний інститут»

ПЕРЕТВОРЕНІ ФОРМИ ПЕРЕХІДНОГО ПЕРІОДУ

Розглядається необхідність існування та зміст феномену перетвореної форми як перетвореної людської діяльності. Досліджуються особливості функціонування перетворених форм в перехідні періоди суспільного розвитку при зміні суспільного способу виробництва.

Ключові слова: перетворена форма, перехідний період, відчуження.

Рассматривается необходимость существования и содержание феномена превращённой формы как превращённой человеческой деятельности. Исследуются особенности функционирования превращённых форм в переходные периоды общественного развития при смене общественного способа производства.

Ключевые слова: превращённая форма, переходный период, отчуждение.

Necessity of existence and the content of a phenomenon of the transformed form as transformed human activity are considered. Features of functioning of the transformed forms in social development transition periods are investigated at change of a public way of manufacture. The nature of the transformed forms cannot be understood to the full out of understanding itself fractured and own discrepancy of the terrestrial basis of the divided and isolated human individuals, their existence in the form of mankind. In this sense, the terrestrial basis appears at us as human culture in general which changes, develops and passes in sphere of sensual life as mankind, and separately taken person inclusive. Stratifications of the transformed forms disturb to human development, interfere with the solution of the intrinsic contradiction of the validity. They withdraw in all ways consciousness on a way of consideration of external contradictions and antagonisms. The transformed forms replace with themselves absent links in human relations and fill with their content, but only the content deformed, void. That people among themselves embody properties of the transformed forms in relations, has led to domination of the last over human consciousness. The understanding of essence of the transformed forms gives the chance to deduce those or other spiritual and ideological new growths from their material-social basis and not to reduce mechanically to the last. Thus, this way explains them as socially necessary visibility of relations that is recreated in representation of creators of these new growths. The transformed forms of the valid human relations are the content of motives which induce to actions of people in a modern society. Therefore, the problem consists in activation of process of development in knowledge and practice of the transformed forms of human activity to revive the valid content of human relations.

Keywords: the transformed form, a transition period, alienation.

Осмилення кардинальних трансформаційних процесів суспільного життя, що відбулися за останні два десятиліття не можливе без дослідження перехідних, транзитивних періодів суспільного розвитку. Якісні переходи від однієї суспільної міри до іншої стають важкими для розуміння в силу своєї діалектичної природи. Проблема складається в тому, що зовнішня різноманітність явищ, що виривається назовні, в такі періоди не допомагає, а тільки заважає з'ясуванню сутності саморозвитку суперечливих процесів історії. Тому завдання полягає у необхідності розгляду основ історичних процесів в переломні періоди, що робить актуальним виявлення з багатолітньої множини незначних ланок та опосередкувань її економічного змісту, а також про слідкування того, як такий зміст формується або спотворюється в контексті сучасних подій, в будь-якому моменті опосередкування. Як він з'являється у вигляді політичного, ідеологічного, естетичного явища, впливаючи на мотиви суспільної практики індивіда. Необхідністю і актуальністю також є конкретне вивчення форм економічного антагонізму, про

слідкування переходу його з однієї форми в іншу при зміні суспільного способу виробництва та виявлення його там, де він прихований під нашаруваннями політичної історії, особливостями правових порядків, усталеними теоретичними забобонами для того, щоб зрозуміти реальну картину сучасної дійсності.

Проблема полягає також і в тому, що в перехідні періоди час ніби «спресовується». За відносно короткі проміжки проходить велика кількість різноманітних, різнобарвних подій. В зв'язку з цим, буденна свідомість окремих індивідів, а ще якщо вона наділена хоч якоюсь владою, не знає за що хопатись. Для неї все здається рівнозначним по своїй значущості, все стоїть поряд і все важливе. Роблячи вибір в тому чи іншому напрямку, навмання, в залежності лише від власної волі, або швидше свавілля, така свідомість відчуває всесилля, вседозволеність, безкарність. Вона відчуває, що може на свій розсуд, або за власним інтересом, як заманеться міняти цінності, а точніше, робити підміну справжніх цінностей перекрученими і видавати їх за справжні, тобто фальшувати, підтасовувати факти реальної історії, змінювати правила, принципи, поняття. Адже коли все покладене поряд і дійсне і не дійсне, правда і не правда, справжні цінності і сфальшовані, та ще якщо вони перемішані і на всіх натягнуті маски, старанно зроблені в затишних кабінетах політтехнологів та креативних студіях засобів масової інформації, то звичайній людині, яка не обізнана в цих витончених вивертах і має таку ж саму буденну свідомість, дуже важко розібратись, відділити правду від брехні, а ще важче зробити правильний вибір, не попастися на фальшивку. Але в сучасній історії, це зробити майже не можливо. Отак і панують в цьому швидкоплинному світі перетворені форми людської свідомості, людських відносин, людської діяльності. Вони створюють еkleктичну, розділену, розрізнену, пошматовану реальність в якій справжні цінності, почуття, відносини вихолощені, змарновані, виснажені та відкинуті як непотріб на узбіччя історії, а роздуті, пофарбовані для привабливості, на продаж, порожні в середині фальшивки ходять по між людьми і створюють ілюзію їх об'єднання. Там де панує еkleктика, покладеність поряд, рівнозначність, рівнопорядковість, одномірність, уособленість, там відчуває себе добре посередність як те, що розділює. Посередність, опосередкованість – це не засіб до об'єднання людей, не ланка що сполучає їх між собою, це те, що лежить між ними і заважає їх об'єднанню. І в цьому заважанні вона відчуває свою могутність. Посередність консервує роздільність і роздрібненість, підкорює собі розділені частини та створює ілюзію, що без неї об'єднання не буде. Вона користується слабкістю сутнісних зв'язків людей, набуває власної форми та панує над суспільними процесами і відношеннями, розділяючи їх на свою користь. Як правило, економічно визначену та оформлену користь на політичному, юридичному, інституційному рівні. Так посередність стає перетвореною формою людської спільності.

Сутнісний розгляд перетворених форм представлений в роботах Мамардашвили М.К.[1], Новікова Б.В.[3,с. 264-298], Шкепу М.О.[4,с.244-247]. В даних роботах можливо найбільш чітко прослідкувати трансформацію перетвореної форми як перетвореної людської діяльності. Як моменту переходу, перетворення одного в інше, але не кардинально інше, а інше себе, в його власну протилежність. Дані автори відзначають також, що перетворені форми володіють особливим існуванням, яке не зводиться до ілюзій свідомості. Але, в той же час, воно і не є сутнісним визначенням, прямим відображенням змісту у відповідній формі чи явищі. Існування перетворених форм пов'язане з переходом, перетворенням внутрішніх відносин, прямих взаємозв'язків між людьми у непрямі, опосередковані, на відповідному етапі розвитку людства. Як така, тобто як явище – перетворена форма здатна набувати властивостей суспільних відносин. Дані властивості уособлюються у відповідній речі і потім вже відіграють самостійну роль поза людською діяльністю, цілком природно, - як самостійні сутності.

К.Маркс виділяв «перетворену форму» досліджуючи будову та спосіб функціонування капіталу у формі прибутку і ту систему суспільних відносин, зв'язків між людьми, що існує при капіталістичному способі виробництва. Він називав її «органічною» або «діалектично – розчленованою» цілісністю, що лежить на поверхні, вбирає в себе суспільні відносини, володіє фіктивним життям і самостійністю, вступає у відносини сама з собою та набуває чуттєво – зверх чуттєвого існування і тому є «... формою його (капіталу Ш.О.) дійсності, або точніше, формою його дійсного існування. І в цій саме формі він живе у свідомості його носіїв, капіталістів, відображається в їх уявленнях»[2, с.507].

Особливість перетвореної форми полягає в тому, що вона не прямо відображає в собі зміст, а замінює його іншим відношенням, яке зливається з властивостями носія форми і стає на місце дійсного відношення. При цьому, зв'язки та відношення дійсного походження залишаються в перетвореній формі у «знятому», прихованому вигляді. Перетворена форма перекручує, викривлює, перевертає зміст до такого стану, коли його істинність вже неможливо розпізнати в процесах та явищах дійсності. Така спотворена форма уособлюється і стає самостійною «сутністю» предмета або явища, відокремленою в просторі і часі. В чому ж тоді її об'єктивна

роль? - Саме в цьому перекичуванні, перетворенні. В тому, щоб відокремлений суб'єкт, індивід, бачив її як зовнішню покладену даність буття, сприймав її як «дійсний стан справ» і тут набував свого значення, перебував у полоні перетворених форм, сприймав їх за «істинні» об'єкти науки і т.д.

Виникають перетворені форми незалежно від свідомих намірів або ідеальних мотивів діючих суб'єктів. Вони об'єктивно, з необхідністю породжуються відносинами людей в процесі предметно – практичної, виробничої діяльності. Але в свою чергу, свідомо використовуються ними у своїх цілях та культивуються в залежності від напрямків діяльності або інтересів.

Необхідність перетворених форм полягає в тому, що вони заповнюють собою прогалини в людських відносинах, відтворюючи, таким чином, зниклі, ліквідовані або не існуючі відносини, опосередкування між людьми, заміщуючи їх квазівідносинами і квазізв'язками, забезпечуючи, оформлюючи, тим самим, життя людського суспільства. Так, наприклад, вартісні відносини заповнюють прогалини в людських суспільно – економічних відносинах. Але, що важливо, відтворений за допомогою перетворених форм зовнішній вигляд людських відносин не тільки відділюється та віддаляється від дійсного руху та розвитку цих відносин, а й стає їх передумовою, займає місце причини та змісту. І тепер вже людські, суспільні відносини стають залежними від своїх посередників – від перетворених форм. Заміщуючи собою відсутні ланки в людських відносинах, - перетворені форми, по суті, стали змістом останніх. Відносини людей між собою в суспільстві почали реалізовувати властивості перетворених форм. Так почалося панування перетворених форм над людською свідомістю. І тепер вже потрібно затратити дуже багато зусиль, на порядки більше, щоб «розпредметити» перетворені форми, освоїти їх логіку в пізнанні та практиці, відродити дійсний зміст людських відносин. Розуміння сутності перетворених форм дає змогу вивести ті чи інші духовні та ідеологічні новоутворення з їх матеріально – соціальної основи і не зводити механічно до останньої, тобто, пояснити їх як суспільно необхідну видимість відносин, що відтворюється в уяві творців цих новоутворень. Саме перетворені форми дійсних людських відносин є змістом мотивів що спонукають до дії людей в сучасному суспільстві.

Нашарування перетворених форм заважають розвитку та вирішенню сутнісної суперечності дійсності та всіляко звертають свідомість на зовнішні суперечності та антагонізми. Таке звертання свідомості вигідне, в першу чергу, для пануючого класу, для його економічного і політичного майбутнього. Об'єктивної основи перетворені форми не мають. Тому вони і перетворені. Але вони слугують класу який є однією із сторін сутнісної суперечності дійсності, того який знаходиться при владі та всіляко намагається закріпити своє панівне становище, продовжити своє існування за допомогою використання і культивування перетворених форм.

В процесі свого реального життя люди вступають у відносини один з одним, зв'язуються між собою. Даний зв'язок відображає їх сутність. В ньому як в дзеркалі відображаються всі їхні потреби, бажання, прагнення, спокуси, егоїзм, користолюбство і т. ін.. Людські зв'язки – це буття людей в їх реальності, в їх взаємопереходах. Характер зв'язків є показником того, чи можуть люди відноситись один до одного прямо, без посередників, чи їм потрібен посередник – хтось або щось, для того, щоб відчуті одне одного, зрозуміти одне одного, допомогти одне одному. Найявніш посередників, будь-яких, у відносинах між людьми говорить про те, що люди відчужені один від одного, від суспільства, яке є їх суттю, і від самих себе, а їх суспільний зв'язок виступає у відчужених формах. Люди самі творять форми свого відчуження для того, щоб жити разом, спілкуватися, діяти, досягати якихось цілей, любити, ненавидіти один одного і, таким чином, співвідноситись, зв'язуватись один з одним, ставати один одним через щось, переймати ознаки один одного за допомогою цього щось, набувати моральних рис, стилів поведінки, характеру один одного.

Відчуження – це людська категорія, що викристалізувалась в ході людської, предметно-практичної, перетворюючої діяльності. Нічого над природного, позамежного, потойбічного вона не має. І коли говорять про відчуження як щось позамежне, абстрактно-всезагальне, як силу, що знаходиться над окремими індивідами і панує над ними, то цим хочуть тільки показати безсилля перед ним. Безсилля перед своєю неспроможністю подолати посередника у відносинах з іншою людиною, подолати свою недовіру до неї, страх. Неспроможність бачити в іншій людині ціль, а не засіб до реалізації своїх власних бажань, інтересів, спокус. Неспроможність організувати своє життя так, щоб не експлуатувати іншу людину, не використовувати її сили, здібності, талант собі на користь. Ті, хто говорить про позамежність відчуження, як правило, миряться з ним, досягають в ньому видимості власного існування. Ті ж хто не звик сприймати речі такими, які вони є, виясняють справжні підстави існування відчуження та вказують шлях до його подолання.

Саме поняття відчуження дуже широке, його можна розуміти як всіляке опредмечення

свідомості, як об'єктивацію думки, її трансформацію, перетворення, перехід ідеального в об'єктивну реальність. І здійснюється цей перехід, об'єктивація, в процесі людської діяльності, де ідеальні продукти свідомості людини, її ідеї, прагнення, почуття набувають об'єктивного значення, переходять, транзитуються, перетворюються в незалежну від волі і свідомості суб'єкта субстанцію. І далеко не тільки речову, виткану з одних тільки речей, а й ціннісну, яка містить моральні, правові, естетичні, політичні норми поведінки людей у суспільстві та їх взаємовідносини між собою, що згодом опредмечується у відповідні інститути суспільства, які панують не тільки над однією окремо взятою людиною, контролюють її поведінку, але і над самим суспільством в тому числі, над його шарами і прошарками, класами і групами, державами та державними об'єднаннями над усім світовим товариством.

Основною характеристикою сучасних, відчужених, моральних, правових, естетичних норм є їх буржуазність. Сучасний монополізований капіталізм справляється зі своїми суперечностями шляхом їх відтворення в ще більших масштабах, шляхом перенесення їх на весь світ. І, відповідно, цінності та норми його людської свідомості та діяльності, також поширюються по всьому світі у вигляді еталонів, норм поведінки, політичних конструкцій і т. ін. Так, світове право перетворилось на право сильної держави диктувати всім іншим державам спосіб життя, фінансові відносини, вибір військових партнерів і т.д. За правом сильного, дана держава на свій розсуд, виходячи перш за все зі своїх власних інтересів, розв'язує війни, встановлює мир, диктує всьому світу умови його життя. Світова мораль тепер – це мораль подвійних стандартів, де одним, великим, багатим і потужним, дозволяється все, а іншим – слабким і немічним, можна тільки обслуговувати багатих і ні на що не претендувати. Світова політика сьогодні, це коли багаті у фінансовому відношенні країни, вирішують долю всіх інших країн, решти світу – малих (чисельно або територіально), бідних і залежних, в економічному плані. Світова культура – це «масова культура», культура яка поширює по всьому світу, за допомогою засобів масової інформації, а також через кіно, театр, музику буржуазний спосіб життя. Сучасний світовий порядок – це диктатура сильних над слабкими, що прикривається підміною понять, евфемізмами, новою міфотворчістю. Так, війни ХХ та ХХІ століть - стали локальними операціями. Загарбання чужої території та природних ресурсів – боротьбою з «терористичною загрозою», «відновленням демократії», захистом «демократичних цінностей». Керована та маніпульована, підконтрольна демократія – перетворилася на «вершину політичної думки». Загрузлий в кризах та безробітті капіталізм – став «вільним», «багатим», «процвітаючим» та таким, що «динамічно розвивається» і т.д. і т.п.

На кінець ХХ початок ХХІ століття склалась парадоксальна ситуація, коли технічний прогрес людства почав супроводжуватись його культурною деградацією. Панування перетворених форм призвело до перетворення самого простору існування ідеального, до перетворення персоналістичного простору існування носіїв ідеальної все загальності вираженої в філософії, соціології, культурології, політичній економіці, ідеології. Носії, дослідники, пропагандисти великих і світлих ідеалів людства почали наперебій відрікатися від них і від своєї місії – нести їх до людей, виховувати в останніх високі і світлі почуття. На догоду сьогочасним, тимчасовим вигодам особистісного характеру дані персонажі змагаються між собою в паплюженні всього, що носить на собі печать все загальності та вічності: світлих мрій, гуманістичних ідей, яскравих почуттів, суспільних ідеалів.

Природа перетворених форм не може бути зрозумілою в повній мірі поза розумінням само розірваності та власної суперечності земної основи існування відокремлених, розрізнених і розділених людських індивідів, які складають людство взагалі. В цьому сенсі, земна основа постає перед нами як людська культура загалом, що змінюється, розвивається і переходить, транзитуються, в сферу чуттєвого буття як людства, так і окремо взятої особистості включно. Форми зовнішнього споглядання та перетворення світу діалектично переходять у його безпосередній розвиток, стають його надбанням. До поки існує дана розірваність, до тих пір з минулого людської історії будуть виникати форми сполучення, поєднання людей в людську спільноту. Але як собі уявити і охарактеризувати, зрозуміти на кінець що те, що призване об'єднувати – в дійсності роз'єднує? Що може об'єднати людей, які з братів перетворились на ворогів і замість того, щоб допомагати один одному – живають зі світу, використовуючи різноманітні технологічні новинки науково-технічного прогресу? Закони перетворились на узаконення, впорядкування насилля одного над іншим. Гроші – папірці, що слугують заміником довіри один до одного - стали всевладними і підкорили собі весь світ і навіть навколосвітній простір, постали над світом у вигляді всевладної необмеженої сили. Почуття, що не на багато більше розвинулись від первісних людських інстинктів, все частіше вириваються назовні і шокують своєю темною необмеженою люттю. Їх і звирячими назвати не можна тому, що звірі інколи бувають людянішими. І головним, чомусь, так і залишається почуття влади один над

одним? Так ніби і не було попереднього розвитку людства на шляхах гуманізму.

Свідоме збереження та консервація основи сучасної кризи – людських приватновласницьких, вартісних відносин, відносин панування та підкорення за допомогою різноманітних економічних, політичних, ідеологічних засобів призводить до негативного перетворення в сфері людського буття взагалі, вираженого в перетворених формах. Сам феномен такого буття стає можливим лише за умови, що воно буде неістинним, не справжнім, безглуздим, спрямованим на самознищення. Як відзначає М.О. Шкепу: «Перетворена форма постає як нездійсненність основи у формі чуттєвого, а тому – як специфічне повернення основи в особливу форму аморфності. Остання тут не зводиться до аморфності, правомірної для початку деякого становлення, а суть аморфність як неприродне, не атрибутивне руйнування гармонії істотної дискретності деякого наявного буття»[4, с.246]. Зупинка суспільного розвитку, та намагання розвернути його в протилежному напрямку, обертається деградацією суспільства. Відносини між його членами все більше набувають ознак громадянської війни або ж війни «всіх проти всіх». Настрої всередині суспільства все більше нагадують евакуаційні, де втеча від жорстокої і безглуздої реальності стає головним мотивом поведінки його членів. Сторінки наукових, художніх та періодичних видань рясніють описами абсурдності людського буття. Теоретична думка зайнята обґрунтуванням ірраціоналізму та агностицизму і відмовляє здоровому глузду у розгляді об'єктивних закономірностей розвитку історії. Все на що вона здатна, то це на досить кволі намагання зробити різного роду екзистенційні, герменевтичні та психологічні інтерпретації сучасних подій, закріпити за ними статус випадкових, потойбічних, безглузких проявів таємничої «речі в собі». Філософія, в кращому випадку, все більше перетворюється в майстерну переповідальницю явищ світу, його феноменів взятих довільно і розглянутих «як заманеться».

Консервація існуючих суспільних відносин обертається іншою, зворотною стороною розвитку – регресом, регресивними станами суспільства, що повертають його в минулий час. Там воно шукає сили і засоби аби все ж таки перетнути нездоланну межу переходу в свій якісно новий стан, що базується на новій основі. Тобто, говорячи словами Г.В.Ф. Гегеля, перейти від основи як «єдності тотожності і різниці» до основи як «вирішеної суперечності».

Але регресивні стани – хитка, ненадійна, небезпечна і ефемерна річ. Особливість їх полягає в тому, що знаходяться в них самих, в їх безпосередності, дійові особи, що складають суспільство, не можуть зрозуміти – «що з ними відбувається?». Їм здається, що весь світ перестав бути адекватним собі, що він ніби «з'їхав з глузду». Логічна повернутість тут у минулий час є цілком закономірною річчю та повністю відповідає регресивному стану суспільства, що не здійснило перехід в свій якісно новий стан. Становлення, в класичному, філософському розумінні цього слова досягнуло своєї межі, але перехід не здійснився. Абстрактний принцип суспільного не набув форми тотальності безпосереднього існування серед розрізнених і розділених індивідів. Сталося це в силу різних причин та обставин, як об'єктивного так і суб'єктивного характеру, що вплинуло на потужність самого переходу та нездатність його перетнути ту межу за якою зміни стали б незворотними. Далі стався регрес, відступ по всіх позиціях, зі всіма відомими наслідками: саморуйнуванням, самознищенням, ірраціональністю буття як всього суспільства, так і окремих його членів. Деградація форм матеріальної та ідеальної культури людства набула ознак хаосу. Індивідуальна емпірична свідомість не в силі їх розрізнити, систематизувати, осягнути сутнісний зв'язок. За хаосом не видно «зв'язку всього зі всім». Єдине мабуть, що може зробити індивідуальна свідомість в даних умовах – то це лише висунути претензії на елітарність, особливість, виключність по відношенню до деяких, довільно вибраних, абстрактно усвідомлених форм. Хаотичне і випадкове нагромадження та переплетення форм матеріальної та ідеальної культури втрачає свою об'єктивність і спонукає лише до перетвореного його відображення в так само перетворених формах: абстрактних, часткових, перевернутих з ніг на голову.

Таким чином, можна зробити наступний висновок: нашарування перетворених форм заважають людському розвитку, стоять на заваді вирішення сутнісної суперечності дійсності. Вони всілякими способами звертають свідомість на зовнішні суперечності і антагонізми. Перетворені форми заміщують собою відсутні ланки в людських відносинах і наповнюють їх змістом, але змістом спотвореним, недійсним. Те, що люди у відносинах між собою реалізують властивості перетворених форм, призвело до панування останніх над людською свідомістю. Тому завдання полягає в активізації процесу «розпредмечення» даних форм людської діяльності за для того, щоб відродити дійсний зміст людських відносин.

Бібліографічні посилання:

1. **Мамардашвили М.К.** Превращенные формы [Електронний ресурс] / М.К.Мамардашвили. – Режим доступу: <http://www.philosophy.ru/library/mmk/forms.html>
2. **Маркс К.** Теории прибавочной стоимости (IV том “Капитала”) / К. Маркс, Ф. Энгельс // Сочинения, – 2-е изд. – М.: Государственное издательство политической литературы, – 1964. – т.26, ч. III. – 674 с.
3. **Новіков Б.В.** Творчість як спосіб здійснення гуманізму / Б.В. Новіков. – К.: НТУУ «КПІ», 2006. – 308 с.
4. **Шкепу М.А.** Феноменология истории в трансформациях культуры / М.А. Шкепу. – К.: Книжное издательство НАУ, 2005. – 360 с.

УДК: 101.1; 371.13

С. О. Ганаба*Національний педагогічний університет імені В.П. Драгоманова***СКЛАДНІСТЬ ЯК КОНЦЕПТ СУЧАСНОГО НАУКОВОГО ДИСКУРСУ**

Зміни в екзистенціальній ситуації людства дедалі частіше засвідчують свій багатомірний, непередбачуваний, складний характер. Такі складні утворення як суспільство та людина не лише демонструють свою багатоаспектність та можливість розвитку, але потребують іншої методології для їх осмислення. Концепт складності дозволяє по іншому проаналізувати існуючі проблеми, розглянувши їх у контексті ймовірності та випадковості. У статті показано взаємозв'язок простого і складного, подано характеристику складної системи, акцентовано увагу на відкритості як властивості, що забезпечує буття складної системи.

Ключові слова: складність, не лінійність, випадковість, відкритість, концепт, просте, складне, суспільство, людина.

Изменения в экзистенциальной ситуации человечества все более свидетельствуют о многомерном, непредсказуемом, сложном характере развития общества и человека. Такие сложные образования как общество и человек не только демонстрируют свою многоаспектность и непредсказуемость развития, но и требуют другой методологии для их понимания. Концепт сложности позволяет по иному проанализировать проблемы, рассматривает их в контексте вероятности и случайности. В статье отображено взаимосвязь простого и сложного, подано характеристику сложной системы, акцентировано внимание на открытости как свойству, которое обеспечивает бытие сложной системы.

Ключевые слова: сложность, не линейность, случайность, открытость, концепт, простое, сложное, общество, человек.

Changes in existential situation of humanity more often show their many-sided and complex character.

Such difficult phenomena as a society and a human not only demonstrate their many-sidedness and many-aspectivity but also need the other methodology for their comprehension. The concept of complexity let us analyse the existing problem in another way, dividing them in the context of probability and casuality.

The article separates the peculiarities of this difficult system and shows the connection of «simple» and «complex». Attention is paid to frankness as a peculiarity providing the existence of this complex system.

Key words: complexity, non-linearity, casuality, frankness, simple, complex, society, human, concept.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Зміни у сучасних світових реаліях З. Бауман окреслює за допомогою метафори «плинна модерність», оскільки вона найбільш вдало, на його думку, відображає постійну нестабільність, не прогнозованість, високу динаміку процесів суспільного розвитку. Сучасні цивілізаційні зміни, дедалі частіше свідчать про руйнацію сталих соціальних структур, які до тепер визначали життя соціуму. Сучасність постає як рухлива,